

Semavi dinlerde bir inanan gözünden ifade özgürlüğü

İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik genellikle ifade özgürlüğünü sınırlandırdıkları için eleştiriliyor. Dominic Burbidge, Semavi dinlere içeriden radikal, farklı bir bakış açısı öneriyor.

İfade özgürlüğü ile ilgili hararetli tartışmalar küresel düzeyde liberal açıdan özgürlüğün

?fade Özgürlü?ü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

---

savunulmas?n? dinlerin hassasiyetine kar?? konumland?r?yor. ?ster Youtube'daki "Müslümanlar?n Masumiyeti" adlı filme kar?? [protestolar](#) etraf?nda ister de Jerry Springer:Opera'ya gelen [tepkilerde](#) inananlar, ifade özgürlü?ünün kar??tlar? ve s?n?rlay?c? bir yasa ya da bir tarz teokrasinin taraftarlar? gibi resmedildiler. Aslında ifade özgürlü?ü ile ilgili dinlerin ne dü?ündü?ü ya da bu tart??maya olumlu aç?dan bir katkı sa?lıyorlar mı diye analizler oldukça az. Bu yaz? üç Semavi din olan ?slam, Hristiyanlık ve Yahudili?in ifade özgürlü?ü konusundaki bak?? aç?s?n? yans?tıyor.

Semavi dinlerin mensubu olanlar için, ifade özgürlü?ü ile ilgili soru ne söylenir ya da ne söylenemez ayr??mas?ndan ziyade dinlemek için ne kastedildi?i sorusu ile ba?lar. Tevrat ve Zebur'u kapsayan Tanah, ?ncil ve Kuran dinlemek, anlamak ve içeri?ini payla?mak isteyenler bunlar?n Allah'?n ö?retisi oldu?una inan?r. Örne?in Muhammed Peygamber'in, Cebrail Mele?in aktard??? Allah'?n sözünü dinledi?i biliniyor. Bunun kar??lı???nda inananlar bu sözü dinlemek için kendi dirayetlerini geli?tirmek ve Allah'?n aktard???n? kavramaya çal???r. Bu nedenle Semavi dinlerde ifade insan haklar? ko?ulunda de?il Allah'in ehliyeti kapsam?nda tasarlandı. ?fade'nin nasıl Allah'?n mal? oldu?una bir örnekle bakalım. Hristiyan Evanjelist St. John ?ncili ?öyle ba?lıyor: Söz Allah ile idi ve Söz Allah't?.

Semavi dinlerin ruhunda görülece?i gibi, inan?n görevi Allah'?n mesaj?na yak?n olmak ve onu duymak için dirayetini artt?rmak, anlamak ve uygulamak. Semavi inan??lar bireyin inanc?n?n ya?amas?n?n esas parças?n? onun dirayetini artt?rmas? olarak görüyor. Bu duru? liberal ya da ilerici görü?ten aç?k ?ekilde ayrılıyor. Filozof Alasdair MacIntyre'in "Kimin Adaleti" isimli kitab?nda gözlemlendi?i gibi bu birisinin anlay???n? gelene?i ya?ayarak derinle?tirme durumu. Liberal bak??ta ise durum birey ve gelenek aras?nda konumlanıyor.

Bir Sinagog'ta Sidur'dan bir ?ey okurken, Carthusian rahip ile sessizce diz çökerken, Mekke'de aln?n? secdeye koyarken, Allah'?n kusursuzlu?una ula?ma yoluna girmek isteyen ki?i için idrak ve akıl? bileme fikrine ciddi bir taahhüt var. Bu ?ekilde, Semavi dinleri icra etmek akıl ve rasyonel yarg? ile tezat dü?müyor. O, tercihe, tüketime ve bireyselli?i dayalı liberal hayat tarz? ile tezat dü?üyor. Semavi dinlere inananlar maddi arzusunun tatmini ile do?ruya ula?abilecekleri konusunda ?üphe ediyorlar. Bu ?ekilde, bir inanc? ya?amak ki?inin nefisten uzakta bir do?ruya inanmas?n? içeriyor. Kendimizi daha iyi hale getirerek, kendimizi ve etraf?m?z? daha iyi anlarız.

Bat? Avrupa ve Kuzey Amerika'da ifade özgürlü?ü ile ilgili tart??malar genellikle ki?ilerin rasyonel söylem ve tart??manın parças? olmas?n?n ?art ko?ar. Bu, liberal bireyselli?in yapt??? gibi (?fade Özgürlü?ü Platformu'nun 7. Maddesinde aç?kland??? üzere) inanan? dinden ayrarak olmasa da Semavi dinlerde de desteklenir. Semavi inançlar için, inanmak rasyonel bir de?erlendirmeye ba?lıdır. Bu hiçbir yerde Hristiyanlıkla aç?k bir diyaloga giren Yahudi bilim adamı Jacob Neusner'nin kitab?nda oldu?u kadar net de?ildir. Bu kitapta Bir Rabbi ?sa ile konu?ur. ?sa ile hayali bir tart??ma ile geçen bir günden sonra Neusner başka bir ?ehirdeki Rabbi'ye döner. Bu Rabbi ona ?sa'n?n ne sordu?una ve bunun Babi Talmudu'nda bulaca??ndan farklı ne ö?rendi?ini sorar:

?fade Özgürlü?ü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

Rabbi: Isa neyi d??arda tuttu?

Neusner: Hiçbir ?eyi.

Rabbi: Öyleyse ne eklemeye bulundu.

Neusner: Kendisini.

Rabbi: Oh.

Buradaki fikir rasyonel söylemin iki gelene?in birbirine rasyonel olmad??? iddias? ile sald?rmas?ndan de?il, birbirlerini oldukça uyumlu olduklar?n? göstermesinden ileri geldi?i ?eklinedir. Asl?nda tart??ma Neusner Isa'n?n Mesih oldu?u fikrini reddetmesi ile bitse de Papa XVI. Benedictus, Neusner'in hikayesini oldukça etkileyici ve ayd?nlat?c? bulur. Bu ?slam'?n Hristiyanl??a yakla??m? için de geçerlidir. Muhammed kendinden önce gelenlerin eksiklerini tamamlayan son peygamberdir. Semavi dü?ünce ifade özgürlü?ü anlay??? bireylerin tutarlı ve düzenli de?erlerle gelene?in sistematik olarak incelemesi ile s?k? bir ba? kurar.

Öyle ki birçok grup kendilerini Semavi dinler gelene?in içinde ayr? tutmalar? iç tart??malar?n ne kadar dinamik oldu?unu gösteriyor. Bu tart??malar her a?amada ahlaki dü?üncenin daha geni? ?ekilde uyarlanabilir ve uyumlu olmas?n? amaçlıyor. Böylece bu tart??malar Ayd?nlanman?n e?li?indeki David Hume ve Rene Descartes gelene?inin epistemolojik ?üpheçili?inden nitelikli olarak ayrılı?r. Ve bu tart??malar Bat? Avrupa ile Kuzey Amerika'da gördü?ümüz ahlaki görecelili?e zemin hazırlarlar. Liberal gelerek din ve dindar aras?ndaki ayrım? ileri bir adım olarak görürken, Semavi dinler bunu kendi ya?am tarzlarına bir sald?r? olarak yorumlar.

Bu nedenden, Semavi dinlere inananların her zaman “Bir filmi izlemeden ya da kitab? okumadan dininle dalga geçen bir filmi ya da kitab? nas?l olur da be?enmedi?ini söylersin” sorusunu duymaları oldukça ilginç. Bireylerin inanc? Allah ile olan ili?kisine odaklanm??t?r. Bu inanç Allah'?n güzelli?ine ve do?runun bütünlü?üne uyum sağlayacak dinleyici güçleri geli?tirmeye gayret göstermektedir. Açık ?ekilde hiciv ve dine küfür içeren ?eyler, herhangi bir alternatif üretmeden sanki ki?iyi bask? alt?ndaki kukla ya da gerçekle ili?kiye geçmek için alayc? çaba harcayan biri gibi göstererek Allah'? kavramas?n? hafife al?r. Liberal gelenekten gelen birine ancak “?nsan hakları ihlali yapmad???n halde neden insan hakları ihlallerine kar??s?n” diye sormak di?er sorunun e?de?eri olabilir. T?pk? liberal biri çocuk pornografisini izlemeden onun ahlaki olarak yanlış oldu?una inanıyorsa, Semavi dine mensup biri de Muhammed Peygamber'in müstehcen bir cinsel ili?ki görüntüsünü izlemeden “Müslümanların Masumiyeti” filminin ahlaki olarak yanlış oldu?una inanabilir.

?fade özgürlü?ü ile ilgili liberal sav ba?ka dü?ünce sistemlerindeki mant?ksizli??n ortaya ç?karılmas? için fikirlerin özgürce de?i?imini öngörür. Semavi dinlerdeki biri buna kar?? ç?kmaz. Onun as?l kar?? ç?kt??? bu yöntem s?ras?nda mant?ksiz fikirlerin geleneksel dü?üncenin

ifade Özgürlüğü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

---

insanların anlama yetkisini yok sayan toptan bir çeşit beyin yıkama gibi gösteren ahlaki göreceli konununun güçlendirilmesidir.

Semavi dinler ifade özgürlüğü ile ilgili tartışmada daha az liberal ya da Batı merkezli görünmelerini sağlayacak alıntı ya da açıklama sunmuyorlar. Buna rağmen, kendi köklerinde Tanrı'nın kendini açıklama çökarmadaki ana yöntem olarak ifade konusunda radikal bir yorum sunuyorlar. Fakat inanan bireyler, Allah'ın konutuunu, onlara dinleme dirayetlerini geliştirmeleri için çağrıda bulunulduğuna inanıyorlar. Fakat ifade özgürlüğü ile ilgili tartışmalar ne söylenir ne söylenemez diye yasalara odaklandığı için için bu yönü hep görmezden gelindi. ifade özgürlüğünü destekleyenler, inancın bireyin mülkünden ziyade gerçekle ilgili olarak gören, Semavi dinlere inananlar için inançla iman ayırmanın ne kadar zor olduğuna odaklanmalar faydalı olabilir.

Dominiz Burbidge, ifade Özgürlüğü Platformu editörüdür. Ayrıca Kenya ve Tanzanya siyaseti ile ilgili Oxford Üniversitesi'nde doktora yapıyor. Burbidge Afrika politikası ile ilgili de bir [blog](#) yazıyor.

YayımlandıFebruary 25, 2013